

Història del magisteri gironí

Josep CLARA; Pere CORNELLÀ; Joan PUIGBERT,
La Normal de Girona. 150 anys d'història (1844-1994).
Girona, Universitat, 1995, 205 pàg.

El llibre consta de quatre capítols: el primer, «Dels orígens a la subordinació a l'Institut (1844-1913)», és escrit per Pere Cornellà; el segon, «De la consolidació a la guerra civil (1914-1939)», és obra de Joan Puigbert; el tercer, «Sota el règim franquista (1939-1971)», és de Josep Clara, i el darrer, «L'etapa universitària (1971-1994)», és escrit conjuntament pels tres historiadors. Al final de cada capítol hi ha un breu apèndix documental que amplia i complementa la temàtica tractada. Diversos quadres confeccionats pels autors ens permeten un millor coneixement comparatiu d'alguns aspectes de la vida de la Normal gironina i ens ofereixen estadístiques sobre el professorat i l'alumnat.

Aquest text escrit es completa amb breus testimonis de mestres de diferents generacions: Antònia Adroher ens explica els seus records de l'època republicana, i Antoni Domènech, Assumpció Estany, Joan Domènech i Marta Serra ens parlen de diferents dècades de la llarga etapa franquista.

Els autors han fet un treball rigorós de recerca documental per poder-nos oferir una panoràmica general i, al mateix temps, detallada d'aquests 150 del magisteri. Ara podem llegir alguns documents inèdits ben significatius del llibre d'actes de la Normal (per cert, les actes del 1976 encara són escrites en castellà, malgrat que alguns estudiants l'any 1967 demanaven públicament la incorporació del català als estudis de magisteri!).

Altrament, la seva exposició no és freda ni distant, sinó que en el llibre, a més, hi ha opinió i crítica, els autors destaquen i valoren aquells aspectes que consideren positius i negatius d'aquesta centúria i mitja.

En cada un dels capítols hi ha uns temes comuns, es parla del professorat, dels plans d'estudis, del perfil del mestre que es pretén formar, de l'alumnat, de les qüestions econòmiques, dels locals, etc., però al mateix temps els autors s'han cuidat pla bé de destacar els trets característics de cadascuna d'aquestes etapes.

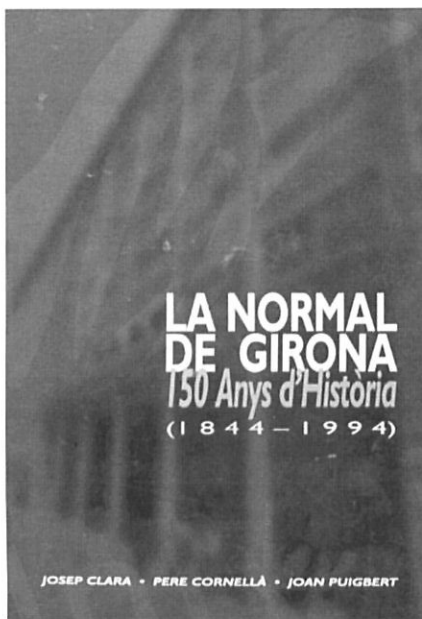
Així, a mesura que avancem en la lectura, podem saber el nom dels alumnes més destacats de la primera etapa de la Normal, alumnes que, com Antoni Balmanya, Joan Delclós, Josep Dalmau Carles, Esteve Carles, Salvador Genís, els germans Santaló, Lluís Moreno, etc., seran els iniciadors de la renovació pedagògica a casa nostra. Molts d'aquests antics alumnes escriuen llibres escolars i articles en revistes professionals, un fet que no és gaire usual entre el magisteri actual. Estic segur que la curta llista d'exalumnes que confecciona Joan Puigbert en l'etapa del 1914 al 1939 s'hauria pogut ampliar molt si no hi hagués hagut l'exili i la depuració

d'uns homes i dones mestres amb una profunda visió social del seu treball i compromesos políticament.

El llibre ens explica també el paper de la Normal femenina i la important influència de la Institución Libre de Enseñanza entre el professorat de les Normals masculina i femenina; i ens fa veure el paper de capdavanter de la renovació del Magisteri per part de Cassià Costal, com també les diferències ideològiques i els desacords entre el professorat o els esforços per a la creació de càtedres de català, etc.

Ja en l'etapa franquista, els quadres gràfics ens permeten de veure que, des de bon començament, hi ha moltes més noies que nois estudiant a la Normal. Ens assabentem de l'existència de la revista *Som* feta pels alumnes. També se'ns explica la lluita de l'alumnat a favor de la llengua catalana i a favor de la democratització de l'Escola, etc. Una enquesta de l'any 1968 entre els alumnes de la Normal ens informa que un 46% estudia Magisteri per «vocació pura» (!) i un 44% perquè és una carrera senzilla, etc.

Possiblement, el darrer capítol és el més nou, el que crida més l'atenció per la seva immediatesa i perquè hi surten noms coneguts de persones encara presents en la vida universitària gironina; molts dels aquí presents sou part viva d'aquesta història ja escrita. Els autors han tingut el coratge de citar noms i documents que ens permeten de veure –i en alguns casos intuir– com han anat evolucionant els estudis de magisteri, les seves tensions, els alts i baixos que s'han produït al llarg d'aquest camí fins avui dia i el paper que hi han tingut alguns membres del professorat. També se'ns expliquen les reivindicacions dels estudiants a favor de la democratització del

país, els manifestos que publiquen, la detenció de dos companys i les gestions per alliberar-los, l'existència de l'Assemblea Democràtica de la Normal, el refús del Claustre a l'adhesió a l'Assemblea de Catalunya presentada pels alumnes, etc.

Em permeto de destacar dos aspectes sobresortints d'aquesta història més recent. El primer és tot el moviment que hi ha al voltant de la democratització dels òrgans de govern de la Normal, és a dir, aconseguir la sobirania del claustre; i la lluita dels PNN per fer una escola que no sigui dels catedràtics i sí de tots els professors. Una lluita que encara no té vint anys i que sembla que hagi passat fa segles! Em pregunto on són —on som— tots aquells que defensaven el cos únic d'ensenyants!

El segon aspecte que cal destacar és el del constant canvi de plans d'estudis. Per cert, que quan la Normal ja és Escola Universitària de Formació del Professorat d'EGB, en la modificació dels plans d'estudis de l'any 1977 l'assignatura d'Història de l'educació desapareix del programa! Reivindico públicament, aquí, la recuperació d'aquesta matèria, convençut com estic que no podem fer bons professionals de l'ensenyament si no coneixem el seu passat, si no ens sabem i ens sentim continuadors d'un col·lectiu que ha maldat per la dignificació i la millora de la professió i, en molts casos, de la societat.

Amb aquest llibre el magisteri gironí recupera plenament la seva història. Em penso que no m'equivoco si afirmo que són els primers estudis de magisteri catalans que tenen escrita tota la seva història des dels orígens fins avui dia. És un llibre àgil i ple de contingut, un llibre que s'ha de llegir i no solament han de fer-lo aquelles persones més implicades en l'ensenyament, sinó tot el professorat que treballa a la Facultat d'Educació i tothom qui vulgui conèixer a fons els antecedents de la Universitat de Girona; al cap i a la fi, aquest llibre narra els fets del col·lectiu amb més tradició dins la UdG. També l'han de llegir els mestres, que de ben segur l'ampliaran amb les seves vivències personals, i els futurs mestres, per saber de qui són hereus, i, no cal dir-ho, tots els ciutadans i ciutadanes, que d'aquesta manera aprendran a conèixer i estimar una mica més el magisteri gironí.

Salomó Marquès i Sureda

El Call, els jueus i l'Aljama

Ramon ALBERCH I FUGUERAS. *La Guia del Call Jueu de Girona*, Columna, Edicions i Ajuntament de Girona, Barcelona, 1995.

Josep CANAL, Eduard CANAL, Jordi SAGRERA i Josep Ma. NOLLA. *Els jueus i la ciutat de Girona*, col·lecció «Història Urbana de Girona», núm. 1, Ajuntament de Girona, Girona, 1995.

El 1995 s'han publicat dues obres que tracten el tema de la història dels jueus de Girona: *La Guia del Call Jueu de Girona* i *Els jueus i la ciutat de Girona*.

Totes dues publicacions són una important aportació a l'estudi d'un tema que, poc a poc, va deixant de ser l'assignatura pendent de la historiografia de la nostra ciutat. Des de fa uns anys, les obres de rehabilitació del Call, els treballs d'investigació entorn de la història dels jueus, les diverses publicacions i el projecte de creació d'un museu i d'un institut d'estudis centrats en aquesta temàtica, han contribuït a la recuperació d'un passat que, fins fa poc, jeia en l'oblit. Certament, encara queda molt de camí per fer. La historiografia dels jueus de Girona és encara jove, i, per això, oberta i en evolució. Però també és cert que actualment ja no es pot continuar parlant d'història arraconada o de manca d'investigació. La història de la Girona Jueva s'està recons-

truïnt i un bon exemple en són les dues publicacions esmentades.

La Guia del Call Jueu de Girona, de Ramon Alberch i Fugueras, publicada per l'editorial Columna i l'Ajuntament de Girona, és bàsicament una obra de compendi. El seu autor, historiador i arxiver, es compta entre aquells que, als anys 80, varen rescatar la història dels jueus i redescobriren el Call. Bon coneixedor de la història i dels arxius gironins, Ramon Alberch ajunta, en aquest llibre, gran part de les dades conegudes sobre la comunitat jueva, i les ofereix al lector de manera ordenada, entenedora i amena.

Potser el títol no s'escau exactament al contingut, si es vol interpretar literalment la paraula «guia». No s'hi troba, en la lectura d'aquestes pàgines, un itinerari marcat per resseguir el Call; no es tracta d'un «circuit turístic» pel barri jueu. Però, si es dona a la «guia» un sentit més ampli i més generós, llavors sí que l'obra esdevé una guia bàsica per recórrer, subtilment, tal com s'aconsella en el seu pròleg, la història dels jueus de Girona i del barri on visqueren durant quasi cinc-cents anys.

El llibre es divideix en 15 capítols, cadascun dels quals enllaça amb l'anterior a través d'un fil cronològic que comença l'any 70 de la nostra Era i acaba el 1492. Potser una de les úniques mancances del llibre sigui, precisament, una cronologia i un índex, que arrodonirien l'ordre perfecte amb el qual s'exposa la informació al llarg de les cent vint-i-tres pàgines que abasta l'obra.

En els dos primers capítols, l'autor ressegueix la història dels jueus gironins en els temps més primerencs. Ho fa a través d'un seguit de documents que esmenten jueus de Girona, datats a partir del segle X. I aquí s'inicia el que serà una constant important al llarg de tot el llibre: la referència a documents per recolzar les

